

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 15.11.2022
Sayı : 3770

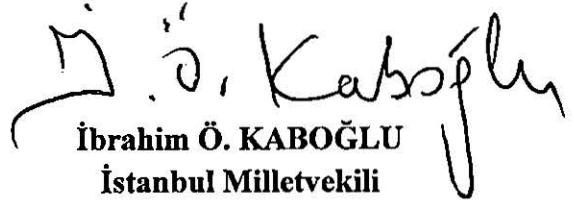
Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 16/11/2022 11:06
Sayı: E-120.10-1113635

Prof. Dr. İbrahim Ö. KABOĞLU
İstanbul Milletvekili
Anayasa Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

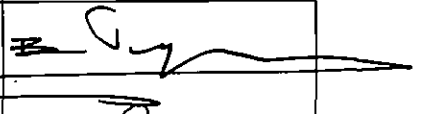
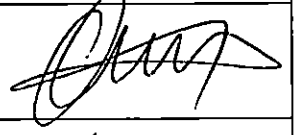
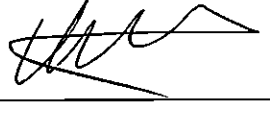
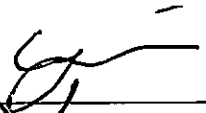
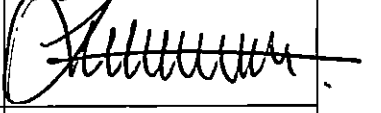
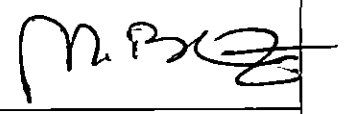
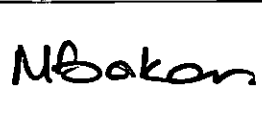
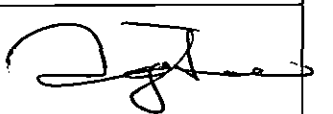
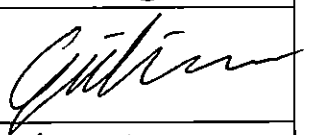
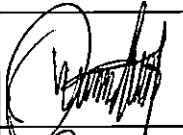
Anayasa Mahkemesi kararlarının kanun normu düzeyindeki gereklerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yerine getirilmesi konusundaki eksiklikler, ihmaller, gecikmeler ve tutarsızlıkların belirlenebilmesi ve giderilebilmesi amacıyla, Yüce Meclisimizce; Anayasanın 98. maddesi ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz. 10.11.2021

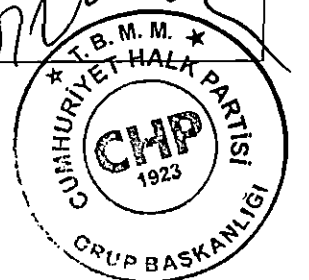

İbrahim Ö. KABOĞLU
İstanbul Milletvekili

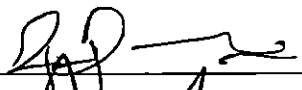
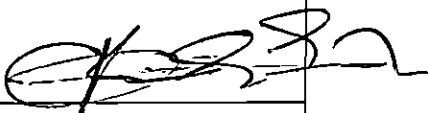
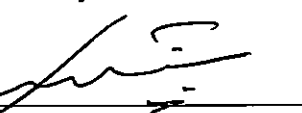
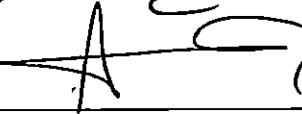
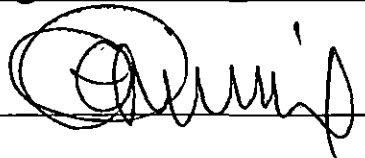

3770

..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
2. Ödleyman Bölbel	Aydın	
3. Nihat YEŞİL	ANKARA	
4. Ulaş Karasu	Sivas	
5. Cander Güçel	Tekirdağ	
6. Sibel ÖZDEMİR	İstanbul Mv.	
7. Mehmet BEKAROĞLU	İstanbul mv	
8. İsmail Atakan Ünver	Karaman Mv.	
9. Nazır Ghongir İSLAM	İstanbul Mv.	
10. MURAT BAKAN	İzmir Mv.	
11. Veli AĞSABA	Malatya Mv.	
12. Gülizar Bicer Karaca	Denizli Mv.	
13. Tahsin TARHAN	Kocaeli Mv.	
14. Özcan Purcu	İzmir Mv.	
15. Av. Dr. M. Serhan TANRIKULU	İstanbul Mv	

16.	Co-hatty Bulut	Adana	
17.	Alper Antren	Mersin	
18.	Kamak Jeybek	Samsun	
19.	Metin Iltan	Kirsehir	
20.	Okun GAYTANLIOGLU	Ezine Nr	
21.	Orhan Siner		Adana Nr
22.	Ali Keven		Yozgat
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			

GEREKÇE

Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) kararları, Anayasa'nın başta 2., 11., 138., 148. ve 153. maddeleri uyarınca kanun koyucunun yasama faaliyeti bakımından temel bir normatif dayanak ve çerçeve oluşturur. Bu bağlamda, tıpkı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararları gibi, AYM kararları da, TBMM'nin büyük bir titizlikle takip etmesi ve normatif gerekliliklerini kanun koyucu sıfatıyla ivedi şekilde yerine getirmesi gereken hukuk kaynaklarının başında gelir. Anayasa maddeleri, TBMM'nin Anayasa Mahkemesi kararlarına uygun hareket etme genel yükümlülüğünü ortaya koymaktadır. Anayasa'nın 11. maddesine göre: "*Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasına göre: "*Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.*" Bu itibarla; TBMM tarafından Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarına uyulması, anayasal bir devlet olmanın gereği ve yasama faaliyetlerinde esas alınacak temel esastır.

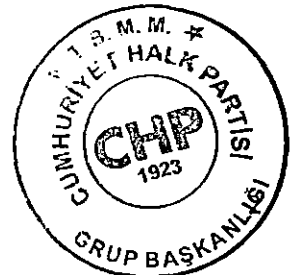
1) TBMM'nin AYM'nin Kararlarının Gereklilerini Yerine Getirmemesinin Görünümleri

Ancak Anayasa'nın yukarıda anılan düzenlemelerine rağmen; yasama organının, son yıllarda (Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün "Pilot karar usulü" başlıklı 75. maddesi uyarınca verilen pilot kararlar da dahil olmak üzere) çeşitli AYM kararlarının gereklilerini yerine getirmediği görülmektedir. Anayasa'ya aykırı olan bu durumun, iki temel görünümde zuhur ettiği anlaşılmaktadır:

a) TBMM, bir yandan AYM'nin verdiği iptal kararlarının akabinde, konuyu yeniden düzenlemektedir. Ancak bu değişikliği AYM kararında işaret edilen yönde yapmak yerine; AYM kararını görmezden gelmekte ve hatta kimi defa önceki ihlali aynı ya da benzer şekilde yeniden üreten şekillerde düzenleme yapmaktadır. Böylece, ilgili konuda görünürde yeni bir düzenleme yapılmakta, ancak bu yeni düzenlemede AYM kararının gereği yerine getirilmemektedir.

b) TBMM, öte yandan, ilgili konuda düzenleme yapmamak suretiyle, AYM kararlarının (doğrudan ya da dolaylı olarak) işaret ettiği düzenleme yükümlülüğünü yerine getirmeyebilmektedir. AYM kararlarının gereklerinin yıllar boyunca yerine getirilmemesi ve pilot kararlar bağlamında da, AYM'ce öngörülen düzenleme süresinin aşılması, "ihmal yoluyla Anayasa'ya aykırılık" durumunu ortaya çıkarabilmektedir. Düzenlemede gecikme, yasama organını hak ihlali makamına dönüştürmektedir.

Kökenini TBMM'de bulan bu iki durumun da AYM kararlarının gereğinin yerine getirilmemesi anlamına geldiği ve bu cihetle Anayasa'ya aykırı olduğu açıktır.

2) TBMM'nin AYM Kararlarının Gereklerini Yerine Getirmemesine Dair Örnekler

TBMM tarafından AYM'nin itiraz ve iptal davası sonucu verdiği kararlarla pilot kararlarının gereklerinin yerine getirilmemesine ilişkin tüketici olmayan örnekler, aşağıdaki gibidir:

- 7162 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'daki Ahlat Sarayı, Çandarlı Limanı ve Rize'deki dolgu alana ilişkin düzenleme AYM tarafından iptal edilmişti. 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile iptal edilen Ahlat Sarayı'na ilişkin düzenleme, Anayasa'ya aykırılığı sürdürülerek tekrar yasalaşmıştır.
- 7176 sayılı Bazı Kanunlar ile 635 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da düzenlenen kamulaştırmasız el atma bedelinin mahkeme kararının kesinleşmesinden sonra ödenmesine ilişkin düzenleme AYM tarafından iptal edilmişti. 7327 sayılı İcra İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile iptal edilen madde yeniden Anayasa'ya aykırı bir biçimde düzenlendi. İtiraz yoluyla yasayı inceleyen AYM, bu yeni maddeyi de iptal etti.
- 676 sayılı OHAL KHK'si (7070 sayılı Kanun) ile 680 sayılı OHAL KHK'sinde (7072 sayılı Kanun) düzenlenen ve kamuda güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını ön-gören düzenlemeler AYM kararlarıyla iptal edilmişti. 7315 sayılı Güvenlik Soruştur-ması ve Arşiv Araştırması Kanunu ile bu konu -AYM kararlarıyla uyumsuz şekilde-tekrar düzenlenmiştir.
- 7418 sayılı Kanun'un 33. maddesi; Anayasa Mahkemesi'nin 5651 sayılı İnternet Orta-mında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mü-cadele Edilmesi Hakkında Kanun'un hukuki belirlilik ve ölçülülük ilkesinden uzak 9. maddesine ilişkin pilot kararının gerektirdiği yönde herhangi bir değişiklik yapmazken, -pilot kararın gereklerinin yerine getirilmesi için AYM tarafından verilen sürenin ta-mamlanmasına aylar kala- söz konusu düzenlemeye yalnızca yargısal sürece dair (iliş-kisiz) bir cümle eklemiştir. 7418 sayılı Kanun'un 33. maddesi, bu itibarla, TBMM'nin AYM kararlarını yok sayma iradesinin açık bir örneğidir: Meclis, AYM'nin düzeltilme-sini istediği düzenleme üzerinde, kendisine verilen sürenin sonu yaklaşırken, AYM'nin iptal kararının içeriğiyle alakasız şekilde değişiklik yapmıştır.

Ekleme gerekir ki; TBMM'nin AYM kararlarının gereklerini yerine getirmemesi olgusunun muadili, TBMM'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını yerine getirmemesi noktasında gözlemlenmektedir (Bkz. TCK, Md.301: AİHM, Altuğ Taner Akçam/Türkiye, 27520/07, 25 Ekim 2011; TCK, m.220/6: AİHM, Işıkırık /Türkiye, 41226/09, 14 Kasım 2017; TCK, md.220/7: AİHM, İmret/Türkiye no 2, 57316/10, 10 Temmuz 2018; TCK, md.314: AİHM, Selahattin Demirtaş/Türkiye no 2, 14305/17, 22 Aralık 2020; TCK, md.299: AİHM, Vedat Şorli/Türkiye, 42048/19, 19 Ekim 2021). Bu açıdan; TBMM'nin AYM kararlarının gereklerini yerine getirmemesi olgusunun ardında, genel ve ciddi bir zihniyet sorununun yattığı görülmektedir.

Örneklendiđi şekliyle AYM kararlarını hiçe sayan TBMM; bu Anayasa'ya aykırı tavrıyla bizzat hukuk devletinin gerçekleşmesi önünde bir engel haline gelmektedir. Bu itibarla; TBMM'nin yasal mevzuatı AYM kararlarının gerektirdiği şekilde değiştirmesi ödevini ve bu konudaki anayasal yükümlülüğünü yasama faaliyetindeki eksiklikler, ihmaller, gecikmeler ve tutarsızlıklar yoluyla ihlal etmesinin sebeplerini ve yine bu konuda atılabilecek adımları incelemek üzere, bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir.

